
Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Fyra scenarier för förvaltningsreformens framskridande
- Lokalsamhället – att lösa globala problem lokalt
- Nya former för samarbete på landsbygden mellan näringslivet, offentliga sektorn och tredje sektorn ges som förslag i rapport
- ”Från idé till handling genom samverkan och närhet” – så stöds landsbygdens entreprenörer
- Gemensamt ansvar, samarbete, talko, byaanda – återkommande ord för Vbl:s byapatrull
- Läs även detta: **Lyxli i åboländska skärgården* **Landsbygdens nya och utvecklande näringar diskuteras på seminarium i Helsingfors* **Hur kan vi påverka världens gång? – Miljöaktionsdagarna hålls i Karis* **Rösta på bästa landsbygdsbilden!*

Cit: **”Jordbruk, landsbygd och näring har i jämförelse med industrin och städerna prioriterats mycket lågt av både u- och i-länder. Under perioden 1980-2006 minskade i-länderna sitt understöd till landsbygden med 75 procent.”**
Emeritusprofessorn i husdjursförädling och tidigare generalsekreterare för Unicef i Finland U.B. Lindström om att det finns många orsaker till svälten i världen. Fram till år 2050 kommer befolkningen att öka med 30 procent, men behovet av mat med 70 procent (Hufvudstadsbladet 21.8).

”De politiker bland regeringspartierna som representerar landsbygden har en tung uppgift framför sig i budgetberedningen under hösten. Så som det var fallet i regeringsförhandlingarna.”

Chefredaktören för tidningen Landsbygdens Folk Michael Godtfredsen om att finansministeriet skär hårt i anslagen till landsbygden och far fram på måfå (Landsbygdens Folk 26.8).

”De miljöer som går framåt, är ofta miljöer där kvinnor trivs.”

Professorn vid Umeå Universitet Lars Westin som tror att nyckeln för en bygds eller orsts överlevnad är att just de unga kvinnorna (ur Sveriges Radios P1-program *Kluvet Land*, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4091&artikel=4582916>).

FYRA SCENARIER FÖR FÖRVALTNINGSREFORMENS FRAMSKRIDANDE

”Kan vi förnya förvaltnings- och servicesystemet så att det tillgodoser medborgarnas behov? Kan vi bedöma alternativa modeller utan förutfattade meningar?” Dessa var frågeställningarna inför landskapsledarnas arbete som resulterade i debattinitiativet

Kadonnutta kansanvaltaa etsimässä – maakunta 2020 (På spaning efter det försvunna folkstyret – landskapen 2020). Hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin, samt den åldrande befolkningen påkallar betydande strukturreformer inom den lokala och regionala förvaltningen. Utgående från detta utformade landskapsledarna fyra scenarier för reformens framskridande:

1. Landskapen utvecklas till ett nytt slags servicelandskap där de nuvarande samkommunerna och statliga ELY-centralerna sammanförs och kontrolleras direkt av folkstyret.
2. Kommunerna, som är betydligt större än i dag, klarar till största delen av sitt serviceåtagande. Storlandskap, vilka står under folkstyre, svarar för den regionala utvecklingen och tillhandahåller den mest specialiserade sjukvården och yrkeshögskoleutbildningen.
3. Storkommunerna styrs med fast hand av staten, medan landskapsförbunden förpassas i praktiken till rollen som ”hembygdsförbund”.
4. Strukturreformerna har uteblivit, kommunerna och landskapen skjuts omkring som drivved och den offentliga ekonomin befinner sig i en kris.

Ifall landskapen och kommunerna får förnya sin verksamhet och struktur utifrån sina egna behov, kan landskapen utvecklas till folkstyrda servicelandskap och betydande regionala utvecklingsaktörer. Men förutsättningarna för folkstyre inom den regionala servicen går dessvärre förlorade, om statsmakten inte inser potentialen i en landskapsstyrd regionförvaltning. *”I Finland behövs en debatt om regionernas framtid. I vilket fall som helst har alltför mycket makt redan överförs till olika kommunala samarbetsorgan. Skall vårt land bli det enda europeiska landet där den regionala förvaltningen saknar ett direkt mandat av folket”*, frågar sig landskapsledarnas ordförande i år Asko Peltola från Södra Österbottens förbund. Juha Kostiainen, som leder *Programmet för offentlig ledning och förvaltning* vid Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra, påpekar att OECD i sin rapport från ifjol om den offentliga förvaltningen i Finland uppmanade landet att förtydliga åtagandena för landskapsförbunden och uppgiftsfördelningen inom mellanstegsförvaltningen. OECD fäste även uppmärksamhet vid att det inte fanns någon gemensam vision för de olika förvaltningsnivåerna. Dessa är viktiga synpunkter, och därför ville vi inom programmet ge landskapsledarna utrymme att spåna kring landskapens roll och uppgifter inom den framtida offentliga förvaltningen i Finland. Jämfört med idag får starka primärkommuner en mer framträdande roll i den nya regeringens program. Reformen gör det angeläget att omvärdera landskapsförbundens roll. Landskapsledarnas visioner bidrar med stoff för detta arbete. *Uppgifterna är från Sitras meddelande (från 18.8) som finns under adressen http://www.sitra.fi/sv/Aktuellt/huvudnyheter/meddelande_20110818.htm. Publikationen (på finska) kan läsas på adressen <http://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksiä-sarja/Selvityksia59.pdf>.*

LOKALSAMHÄLLET – ATT LÖSA GLOBALA PROBLEM LOKALT

Under det ideologiskt och politiskt aktiva 1970-talet talade man mycket om ”lokalsamhället”, där diskussionen fördes främst i de politiska ungdoms- och studentorganisationerna, mest på svenska. Lokalsamhällesteorin, som emellertid inte var en finländsk produkt utan långt lånad från Sverige, måste även ses mot bakgrunden av den heta politiska debatten som pågick i ungdoms- och studentrörelsen. Litet överdrivet och förenklat kunde man säga att på den tiden utmanades den borgerliga samhällsidén av den kommunistiska, som i sin tur utmanades av lokalsamhällesteorin. Det handlade alltså inte om mindre justeringar i politiken, utan lokalsamhällesteorin var en vision av det goda samhället. Lokalsamhället sågs som en lösning på framförallt miljö- och resursproblemen, där hög självförsörjningsgrad, självbestämmande och självtillit var grunden för lokalsamhället. Det fanns t.o.m. teoretiska uträkningar som visade att ett samhälle på ca 700 personer kunde vara självförsörjande på mat och energi.

Även de sociala frågorna var viktiga. Men 1980-talet gjorde inte lokalsamhällesteorin till praktik. I stället började de nyliberala internationella vindarna blåsa, och det har de fortsatt med genom överhettade högkonjunkturer och förlamande lågkonjunkturer. Förankringen till den praktiska verkligheten fanns i byarörelsen, men viljan att skapa en vision för hela samhället saknades. Intresset inriktades på den egna byn. Byarörelsen har emellertid blivit en viktig del av landsbygdspolitiken. De problem som idealisterna på 1970-talet ville lösa med lokalsamhällesstrategin har inte försvunnit, utan förvärrats. Lokalsamhället behövs mera i dag än på 1970-talet, för mycket av det som sades då gäller fortfarande – och i högre grad. I varje kultur verkar det finnas något slag av antites till den dominerande centraliseringen och urbaniseringen. En lokal modell finns i Oregons nordöstra bergstrakter, ett nätverk som kallar sig Pine-Eagle-Network, medan Transition Town-rörelsen är en internationell modell. Skribenten Peter Backa skulle gärna vilja höra om andra aktivisters internationella erfarenheter av spännande lokala utvecklingsrörelser. *Texten är från en något längre artikel, skriven alltså av landsbygdsutvecklaren Peter Backa på Svensk Byaservice, till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus.*

NYA FORMER FÖR SAMARBETE PÅ LANDSBYGDEN MELLAN NÄRINGSLIVET, OFFENTLIGA SEKTORN OCH TREDJE SEKTORN GES SOM FÖRSLAG I RAPPORT
I en tryckt rapport, *Nya former för samarbete på landsbygden mellan staten, kommunerna, företagen och tredje sektorn*, från Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens temagrupp för medborgarorganisationer ges en skiss med förslag till hur man på olika sätt kunde utveckla samarbetet mellan dessa. Som underlag för rapporten har forskaren Heikki Susiluoma gått igenom en mängd rapporter och litteratur på området, samt medverkat i ett stort antal evenemang som behandlat tredje sektorns roll i produktionen av välfärdstjänster. Ytterligare har Susiluoma intervjuat 30-40 olika aktörer inom organisationsvärlden, offentliga sektorn och privata företag, varav en del av de intervjuade har kommenterat rapportens förslag. Men i övrigt är rapporten utarbetad av temagruppen för medborgarorganisationer och Susiluoma. Den fokuserar på vissa centrala problemområden och är skriven uttryckligen ur landsbygdens och medborgarorganisationernas perspektiv. Arbetet påbörjades i slutet av 2009 och avslutades i slutet av 2010. *Uppgifterna är från rapporten och den som vill kan bekanta sig (på finska) med alla de reflexioner, den litteratur och det övriga materialet som ligger till grund för förslagen på <http://www.maaseutupolitiikka.fi/teemaryhmat/kansalaisjarjesto>. Under adress http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1468/yr_raportti_250111.pdf finns rapporten på finska.*

”FRÅN IDÉ TILL HANDLING GENOM SAMVERKAN OCH NÄRHET” – SÅ STÖDS LANDSBYGDENS ENTREPRENÖRER

Västmanlandsgruppens ord ”Från idé till handling genom samverkan och närhet” sammanfattar andan i de sex landsbygdsrace som svenska Landsbygdsnätverket har arrangerat runt om i Sverige vintern och våren 2011. Totalt har 40 grupper utvecklat lösningar utifrån frågeställningen ”Hur kan vi ge entreprenörerna och idébärarna ett bättre stöd att gå från idé till handling?” *Samverkan* är den mest frekventa gemensamma nämnaren under alla racen. Även om metoderna skiljer sig åt, bidrar alla framarbetade koncept till ökad samverkan mellan rådgivare och stödande aktörer. Under träffarna har olika aktörer, som jobbar med att stöda landsbygdsentreprenörer, länsvis arbetat fram lokala och regionala lösningar. Många anser att det stora utbudet av aktörer och bristen på samverkan leder till att det är ”spretigt, krångligt och otydligt” för entreprenörerna vart de skall vända sig. De lösningar som har återkommit under flera av träffarna är gemensamma webbplattheter, lokaler och mötesplatser. *Närhet* är en annan gemensam nämnare är. Uppsökande verksamhet, lokal närvaro och personliga möten har flera gånger lyfts fram som framgångsfaktorer för att stöda

landsbygdsentreprenörerna, men eftersom det är en stor geografisk spridning och långa avstånd, så försvåras den fysiska närheten. Konkreta lösningar har paketerats som lokala coacher, hembesök och turnéer, och här har en av Skånegrupperna skissat på ett koncept där en rosa landsbygdsbuss åker ut till länets orter på regelbundna tider. Det samlade intrycket från träffarna är att kunskapen, kompetensen och viljan finns hos aktörerna, men att tröga arbetsprocesser och strukturella problem sätter ibland käppar i hjulen, även om det egentligen finns både pengar och resurser. Att ett par län redan har gått vidare med sina lösningar visar på att det finns handlingskraft till förändring. På svenska Landsbygdsnätverkets Landsbygdsgala i november kommer ett län, som på ett föredömligt sätt kan visa att de själva gått från idé till handling, att uppmärksammas med ett hedersomnämmande. *Uppgifterna är från slutrapporten Sammanfattning och analys 24h landsbygdsrace, vilken finns under adress <http://www.landsbygdsnätverket.se/download/18.695e8a9d130df3a0f588000873/24+landsbygdsrace+sammanfattning+%28+2%29.pdf>.*

GEMENSAMT ANSVAR, SAMARBETE, TALKO, BYAANDA – ÅTERKOMMANDE ORD FÖR VBL:s BYAPATRULL

Vasabladet byapatrull har i sommar gjort återbesök i sex österbottniska byar från sommaren 1986. Skribenten Emma Harald och fotografen Lisen Julin har förundrats över de människor de träffat och över hur en by både förändras, men samtidigt inte alls förändrats på 25 år. Gemensamt ansvar, samarbete, talko och byaanda är ord som återkommit gång på gång, när de träffat folk i byarna. Miekkaborna samarbetar med grannbyarna för att hålla liv i sin del av samhället, vilket de har lyckats bra med, och tack vare samarbetet har fårfarmaren Mikaela Ingo en byamarknad att sälja sina fårprodukter på. Älvbyarnas marknad ett par gånger på hösten är en droppe i havet för hennes totala verksamhet, men att få träffa bybor, jobba mot samma mål, umgås, utbyta idéer, skratta tillsammans – ”ti arbeit i laag” som Lars Huldén skrev – är ett kitt som ger positiv energi att fortsätta leva och verka i en liten by. Det är just det här kittet som håller ihop en by. Det är samma positiva kraft som ger ungdomarna i Henriksdal ett varmt utrymme att samlas och umgås i, och som gjort att byborna i Harrström har en danspaviljong, en Uf-lokal och två mäktiga kvarnar att samlas kring och jobba för. Även den lantliga idyllen i Runsor, inklämd mellan en företagspark och en flygplats i Vasa, finns potential till en fortsatt levande landsbygd och en fortsatt god byagemenskap. Här finns en byagård och här finns människor i alla åldrar – det räcker. Men för att byagården inte skall bli ett spökhäus, krävs att språkgrupperna slår sönder den osynliga språkmur som tycks finnas. Vad händer då med Ollhugg, som nu bara har elva bofasta? Byn nästygsta planerar ta över jordbruket när den dagen kommer, vilket ger hopp om en fortsättning. Blir det för ensamt att bo där på vintern, kommer i alla fall Rökas träsk att fortsätta dra till sig sommargäster som vill fiska gädda. *Uppgifterna är från en kolumntext, skriven alltså av Emma Harald, i Vasabladet (21.8).*

LÄS ÄVEN DETTA

Lyxlir i åboländska skärgården

Mitt i hjärtat av Nagu gästhamn erbjuds japansk sushi med oekologiska råvaror från andra sidan jordklotet, och i hamnbodarna kan man fynda en t-tröja för det facila priset 45 spann. För den som vill smörja kråset, går det att välja och vraka mellan huvudrätter för endast 25-30 euro per lurk. Man undrar hur vanligt folk skall hålla till i Nagu numera då utsocknes lyxlirare dikterar prisnivån och utbudet? Många skärgårdsbor väljer alltså att tacka och ta emot, medan vissa entreprenörer har blivit duktiga på att mjölka sommargästerna på pengar. Vad sägs om knappt 200 euro i en natts hyra för en 20 kvadratmeters stuga med trasig TV och utedass mitt i bushen ca 500 meter från stranden. En snabb titt på nätet visar att Helsingfors dyraste hotell har ungefär samma prisnivå, men fler bekvämligheter. En del företag anser att de kan pressa

upp priserna oskäligt högt så länge som det finns kunder som är beredda att betala nästan vad som helst under högsäsongen, svarar man ursäktande på Finlands skärgårdsbokning. Nöden har kanske ingen lag i ett läge då lantbruket har blivit olönsamt, staten avvecklar arbetsplatser, Itella väljer att strunta i sina kunder i yttre skärgården och regionalpolitiken sviker. Men visst sukter man efter den tid då seriefiguren Gnidén höll låg profil i skärgården och då ett så gammalmodigt ord som *heder* betydde något. Det är dags att kräva valuta för pengarna – även i skärgården. *Uppgifterna är från ett debattinlägg, skrivet av kommunikationschefen med rötter i Åbolands skärgård Mikael Sjövall, i Hufvudstadsbladet (8.8).*

Landsbygdens nya och utvecklande näringar diskuteras på seminarium i Helsingfors

Fem temagrupper inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) arrangerar tillsammans med MTK (Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter) och Green Care Finland ry ett seminarium om nydanade och framtida näringar på landsbygden, *Uudistuvat elinkeinot harvaan asutulla maaseudulla*, 13.9 på Tapahtumatalo Bank i Helsingfors. Målet med seminariet är att lyfta fram åtgärder för näringarnas sammanjämkning och samarbete, att ta fram framtidens nya och utvecklande näringar, samt fundera på nya aspekter för de glest bebyggda områdenas stödpolitik. *Uppgifterna med program och anmälningsinfo (senast 5.9) finns på http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1825/Ohjelma_seminaari_13.9.2011.pdf.*

Hur kan vi påverka världens gång? – Miljöaktionsdagarna hålls i Karis

Tillsammans kan vi påverka världens gång – men hur? På Miljöaktionsdagarna 21-23.10 på Lärkkulla i Karis med temat *Framtiden nu!* kan man pröva på cyberaktivism, miljökonst, aktivt naturskydd och eko-livsstil. Dessutom bjuds man på utfärder, nöjen och bra typer. Miljöaktionsdagarna 2011, som är ett riksomfattande, tvåspråkigt evenemang för unga och unga vuxna, ordnas redan för sjunde gången. Huvudarrangörer är Natur och Miljö och Luonto-Liitto. *För mer info, samt program och anmälan (senast 23.9) se webbadressen <http://miljoaktion.fi/2011/>.*

Rösta på bästa landsbygdsbilden!

Som motvikt till traditionella foton av ladlandskap och jordbruk har man efterlyst helt annorlunda landsbygdsbilder inför fototävlingen Brändää Provinssi. Avsikten med tävlingen är att få fram nytt, högkvalitativt och visionärt bildmaterial för att visualisera den nya efterfrågan som riktas mot landsbygden. I samband med tävlingen ordnas det även en publikomröstning, där var och en har möjlighet att rösta på sitt favoritfoto bland de tolv finalistbilderna. Röstningstiden för publikomröstningen tar slut 7.9 kl. 12. De prisbelönda fotografierna och vinnaren i publikomröstningen offentliggörs vid en presskonferens i Helsingfors 8.9. Sirpa Karjalainen från jord- och skogsbruksministeriet har varit med i förjuryn, medan Päivi Kujala från landsbygdsnätverksenheten i själva juryn. Fototävlingen arrangeras av programmet *Landmärken* vid Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra. *Mer om info om tävlingen, priser och röstningsförfarandet finns under webbadressen <http://brandaaprovinssi.fi/yleisoaanestys/?myurl=c1622>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala

organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.